

**CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE**

20 décembre 2023

PROPOSITION DE LOI

**modifiant la loi coordonnée du 10 juillet 2008
sur les hôpitaux et autres établissements
de soins en vue d'interdire
la facturation, en cas d'hospitalisation,
de frais liés au confort
pour des services disponibles d'office
dans les chambres**

(déposée par
Mmes **Gitta Vanpeborgh** et
Karin Jiroflée)

**BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS**

20 december 2023

WETSVOORSTEL

**tot wijziging van de gecoördineerde wet
van 10 juli 2008 op de ziekenhuizen en
andere verzorgingsinrichtingen
teneinde bij een ziekenhuisopname
een verbod in te voeren op het aanrekenen
van comfortkosten voor zaken
die standaard in een kamer aanwezig zijn**

(ingediend door
de dames **Gitta Vanpeborgh** en
Karin Jiroflée)

RÉSUMÉ

Cette proposition de loi vise à mettre fin à la facturation de “suppléments cachés” en cas d’hospitalisation, c’est-à-dire de frais liés au confort pour des services et des produits disponibles d’office dans les chambres.

Les suppléments de chambre ne sont autorisés que pour les chambres individuelles. Si le patient séjourne dans une chambre à deux lits ou en chambre commune, seuls des frais liés au confort peuvent lui être facturés, mais ceux-ci sont de plus en plus souvent facturés pour des services et des produits disponibles d’office dans les chambres, par exemple pour une télévision ou un réfrigérateur. Ces frais sont également facturés pour les services et les produits disponibles d’office dans les chambres individuelles. Cette proposition de loi vise à interdire la facturation de ces frais, quel que soit le type de chambre choisi par le patient à l’exception d’un supplément facturé conformément aux règles relatives aux suppléments de chambre dans les chambres individuelles.

SAMENVATTING

Dit wetsvoorstel beoogt om bij een ziekenhuisopname een einde te maken aan het aanrekenen van comfortkosten voor zaken die standaard in een kamer aanwezig zijn, de zogenaamde “verborgen supplementen”.

Kamersupplementen zijn enkel toegestaan in een eenpersoonskamer. In een twee- of meerpersoonskamer kunnen enkel comfortkosten worden aangerekend, maar die kosten worden steeds vaker aangerekend voor zaken die standaard aanwezig zijn in een kamer, zoals een televisie of een koelkast. Dit gebeurt ook voor zaken die standaard aanwezig zijn in een individuele kamer. Dit wetsvoorstel zorgt ervoor dat, ongeacht de keuze van de patiënt voor het soort kamer, voor die zaken geen kosten meer kunnen worden aangerekend met uitzondering van een supplement aangerekend conform de regels voor kamersupplementen in eenpersoonskamers.

N-VA	: Nieuw-Vlaamse Alliantie
Ecolo-Groen	: Ecologistes Confédérés pour l'organisation de luttes originales – Groen
PS	: Parti Socialiste
VB	: Vlaams Belang
MR	: Mouvement Réformateur
cd&v	: Christen-Democratisch en Vlaams
PVDA-PTB	: Partij van de Arbeid van België – Parti du Travail de Belgique
Open Vld	: Open Vlaamse liberalen en democraten
Vooruit	: Vooruit
Les Engagés	: Les Engagés
DéFI	: Démocrate Fédéraliste Indépendant
INDEP-ONAFH	: Indépendant – Onafhankelijk

Abréviations dans la numérotation des publications:		Afkorting bij de nummering van de publicaties:	
DOC 55 0000/000	Document de la 55 ^e législature, suivi du numéro de base et numéro de suivi	DOC 55 0000/000	Parlementair document van de 55 ^e zittingsperiode + basisnummer en volgnummer
QRVA	Questions et Réponses écrites	QRVA	Schriftelijke Vragen en Antwoorden
CRIV	Version provisoire du Compte Rendu Intégral	CRIV	Voorlopige versie van het Integraal Verslag
CRABV	Compte Rendu Analytique	CRABV	Beknopt Verslag
CRIV	Compte Rendu Intégral, avec, à gauche, le compte rendu intégral et, à droite, le compte rendu analytique traduit des interventions (avec les annexes)	CRIV	Integraal Verslag, met links het definitieve integraal verslag en rechts het vertaalde beknopt verslag van de toespraken (met de bijlagen)
PLEN	Séance plénière	PLEN	Plenum
COM	Réunion de commission	COM	Commissievergadering
MOT	Motions déposées en conclusion d'interpellations (papier beige)	MOT	Moties tot besluit van interpellaties (beigegekleurig papier)

DÉVELOPPEMENTS

MESDAMES, MESSIEURS,

Certains hôpitaux facturent à leurs patients, dans la rubrique des frais divers, des frais pour l'usage, par exemple, de la télévision, du réfrigérateur, du téléphone ou du wifi dans la chambre. Il s'agit souvent d'un forfait journalier dénommé "forfait hébergement", "supplément confort" ou "confort chambre" qui englobe plusieurs de ces services (exemple: 5 euros par jour pour les services de confort suivants: télévision, réfrigérateur et coffre-fort). Il peut également s'agir d'un montant journalier pour un service spécifique (exemple: 2 euros par jour pour la télévision).

La facturation de frais d'hébergement entraîne une hausse de la facture du patient qui dépend de la durée de son séjour et du montant réclamé par jour, qui varie d'un hôpital à l'autre. Ces frais sont en outre soumis à la TVA.

Pour les hospitalisations classiques en chambre à deux lits ou en chambre commune, 126,8 millions d'euros de suppléments ont été enregistrés, dont 33,7 millions d'euros (26,6 %) pour des suppléments relatifs à d'autres services incluant des frais divers tels que des frais facturés pour le confort de la chambre, des frais de nourriture et de boisson, des frais facturés pour le lit de l'accompagnant ou encore des frais facturés pour des produits d'hygiène non remboursables. Selon les auteurs du baromètre hospitalier AIM¹, le montant moyen facturé au patient pour une chambre double ou commune a augmenté dans 69 des 100 hôpitaux visés par leur étude, principalement en raison de la hausse moyenne des frais de pharmacie et d'autres frais (notamment des frais d'hébergement).

Le Collège intermutualiste confirme cette tendance à la hausse. Il constate en effet sur le terrain que plusieurs hôpitaux ont effectivement relevé le montant des frais d'hébergement.

1. Conditions auxquelles des frais d'hébergement peuvent actuellement être facturés

La facturation de frais d'hébergement est en principe autorisée. L'arrêté royal du 17 juin 2004 concernant la

¹ Le baromètre hospitalier AIM est un inventaire des montants facturés au patient pour des séjours en hôpital général et universitaire établi par l'Agence intermutualiste nationale (AIM).

TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

Verschillende ziekenhuizen rekenen bij een ziekenhuisopname in de rubriek diverse kosten een bedrag aan ten laste van de patiënt voor diensten zoals het gebruik van televisie, koelkast, telefoon of wifi op de kamer. Vaak gaat het om een forfaitair bedrag per dag onder benamingen als accommodatieforfait, comfortsupplement of kamercomfort dat verschillende van deze diensten dekt (bijvoorbeeld 5 euro per dag voor "kamercomfort: tv, koelkast en kluis"). Het kan ook gaan om een bedrag per dag voor een specifieke dienst (bijvoorbeeld 2 euro per dag voor tv).

De aanrekening van accommodatiekosten doet de factuur van de patiënt oplopen. Dit is afhankelijk van de duur van het verblijf en het gevraagde bedrag per dag, dat varieert per ziekenhuis. Op deze kostenpost is overigens btw verschuldigd.

Voor klassieke hospitalisaties in een tweepersoonskamer of een gemeenschappelijke kamer werden 126,8 miljoen euro supplementen gedetecteerd, waarvan 33,7 miljoen euro (d.i. 26,6 %) aan supplementen voor andere diensten, omvattende diverse kosten zoals kamercomfort, eten en drinken, of een bed voor een begeleidende persoon, alsook niet-vergoedbare hygiëneproducten. De auteurs van de IMA ziekenhuisbarometer¹ noteren voor een tweepersoonskamer of een gemeenschappelijke kamer in 69 van de 100 geïnccludeerde ziekenhuizen een toename in het gemiddelde gefactureerde bedrag aan de patiënt. Voornamelijk de gemiddelde stijgingen in de apotheekkosten en andere kosten (waaronder de accommodatiekosten) liggen daarvan aan de basis.

Het Intermutualistisch college ziet deze stijgende trend bevestigd. Op het terrein stelt men immers vast dat verschillende ziekenhuizen de prijzen voor hun accommodatiekosten daadwerkelijk hebben opgetrokken.

1. Huidige voorwaarden waaronder accommodatiekosten kunnen worden aangerekend

De aanrekening van accommodatiekosten is in beginsel toegestaan. Het koninklijk besluit van

¹ De IMA ziekenhuisbarometer is een inventaris van aan patiënten gefactureerde bedragen voor verblijven in algemene en universitaire ziekenhuizen, opgesteld door het Intermutualistisch Agentschap (IMA).

déclaration d'admission à l'hôpital² inclut les frais liés au confort de la chambre dans la liste des frais pouvant être facturés au patient.

Ces services ne peuvent toutefois pas faire partie des services de base de l'hôpital ou concerner une obligation légale de l'hôpital (normes minimales).

Le montant facturé pour les services offerts doit en outre être raisonnable et proportionnel.

Enfin, après avoir été informé clairement au préalable des services concrets qui lui sont offerts et de leur coût, le patient doit pouvoir décider librement et expressément d'utiliser ces services ou non.

Un jugement du 31 janvier 2017 de la justice de paix de Renaix indique, dans le même ordre d'idée, que les frais d'hébergement ne peuvent être facturés que si le patient a été informé clairement et sans ambiguïté de la facturation de ces frais forfaitaires liés au confort de sa chambre et à condition que le patient ait explicitement demandé les services correspondant à ce montant. La justice de paix de Renaix a confirmé cette position dans un jugement du 27 juin 2017.

2. Certains hôpitaux ne respectent pas les conditions

Nous observons que certains hôpitaux ne tiennent pas ou pas suffisamment compte des principes précités concernant l'information correcte du patient et sa réelle liberté de choix.

La hauteur des frais journaliers est également problématique. Dans certains cas, les frais journaliers facturés atteignent 11 euros pour l'utilisation d'une télévision, de l'internet et d'un réfrigérateur.

3. Clarification de la législation

Les frais liés au confort de la chambre sont étroitement liés aux suppléments de chambre. Il s'agit, dans les deux cas, de frais à charge du patient qui sont liés à sa chambre d'hôpital.

Si le patient opte pour une chambre à deux lits ou une chambre commune, la facturation de suppléments de chambre est interdite. Il est donc incohérent qu'un hôpital puisse facturer à ce patient des frais divers pour

² Arrêté royal du 17 juin 2004 concernant la déclaration d'admission à l'hôpital, publié au *Moniteur belge* du 14 juillet 2004.

17 juni 2004 betreffende de verklaring bij opname in een ziekenhuis², erkent kamercomfort als een mogelijk aan te rekenen kost.

Deze diensten mogen evenwel geen deel uitmaken van de basisdiensten van het ziekenhuis of van een wettelijke verplichting van het ziekenhuis (cf. bepaalde minimale normen).

De prijs die gevraagd wordt voor de aangeboden diensten moet ook redelijk en proportioneel zijn.

Ten slotte moet de patiënt – na voorafgaandelijk in duidelijke taal geïnformeerd te zijn over de concrete diensten die hem/haar worden aangeboden en de prijs ervan – op een uitdrukkelijke wijze vrij kunnen beslissen of hij/zij van deze diensten wenst gebruik te maken of niet.

In een vonnis van 31 januari 2017 oordeelde het vredegerecht van Ronse in dezelfde lijn dat de accommodatiekosten enkel kunnen worden aangerekend wanneer de patiënt duidelijk en ondubbelzinnig omtrent de aanrekening van dit forfaitaire bedrag voor het gebruik van het zogenaamde kamercomfort werd geïnformeerd én op voorwaarde dat de patiënt uitdrukkelijk heeft gevraagd naar het gebruik van de door dit bedrag gedekte diensten. Het vredegerecht van Ronse bevestigde dit standpunt in een vonnis van 27 juni 2017.

2. Verschillende ziekenhuizen leven de voorwaarden niet na

We stellen vast dat verschillende ziekenhuizen hogervermelde principes van degelijke informatieverstrekking en daadwerkelijke keuzevrijheid niet of onvoldoende in acht nemen.

Ook de hoogte van deze gevraagde bedragen per dag is problematisch. Zo wordt in sommige situaties 11 euro per dag voor een tv, internet en een koelkast aangerekend.

3. Verduidelijking in de wetgeving

De kosten verbonden aan het comfort van een kamer leunen sterk aan bij kamersupplementen. In beide gevallen gaat het om een kost ten laste van de patiënt gelinkt aan de ziekenhuiskamer.

Wanneer een patiënt kiest voor een tweepersoonskamer of een gemeenschappelijke kamer is de aanrekening van kamersupplementen verboden. Het is daarom inconsistent dat een ziekenhuis aan deze patiënt wel

² Koninklijk besluit van 17 juni 2004 betreffende de verklaring bij opname in een ziekenhuis, bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad* van 14 juli 2004.

des facilités telles qu'un réfrigérateur, l'internet/le wifi, une télévision et un téléphone.

Si le patient opte pour une chambre individuelle, cette facturation ne se justifie pas non plus, car des suppléments de chambre lui sont déjà facturés.

La présente proposition de loi vise dès lors à interdire la facturation des frais précités quel que soit le type de chambre choisi par le patient. Si la présente proposition de loi est adoptée, il s'en suivra logiquement que d'autres dispositions légales devront également être modifiées par le Roi:

1° les articles 2 et 2/1 de l'arrêté royal du 17 juin 2004 concernant la déclaration d'admission à l'hôpital;

2° la rubrique 6 "Autres frais divers" (Explications concernant la déclaration d'admission) du modèle à utiliser en vertu de l'arrêté royal du 17 juin 2004 concernant la déclaration d'admission à l'hôpital, annexe 4;

3° la rubrique 4.2 "Frais relatifs à des services et/ou produits supplémentaires éventuels dont vous faites usage" (Explications concernant la déclaration d'admission pour une admission en hôpital psychiatrique) du modèle à utiliser en vertu de l'arrêté royal du 17 juin 2004 concernant la déclaration d'admission à l'hôpital, annexe 5;

4° la circulaire du 25 avril 2017 communiquant de nouveaux modèles de déclaration d'admission en hôpital de jour³.

La modification des articles 2 et 2/1 de l'arrêté royal du 17 juin 2004 concernant la déclaration d'admission à l'hôpital peut être mise à profit pour renforcer l'auto-risation éclairée des patients à l'égard des éventuels frais de chambre supplémentaires.

een bedrag kan aanrekenen in de rubriek diverse kosten voor faciliteiten als een koelkast, internet/wifi, een tv en een telefoon.

Bij een eenpersoonskamer houdt een dergelijke aanrekening evenmin steek, aangezien dan reeds kamersupplementen worden aangerekend.

Dit wetsvoorstel zorgt er dan ook voor dat, ongeacht de keuze van de patiënt voor het soort ziekenhuiskamer, dergelijke kosten niet meer kunnen worden aangerekend. Een logische gevolgtrekking van dit wetsvoorstel is dat ook een aantal andere wetgevende teksten moeten worden gewijzigd door de Koning. Het betreft:

1° artikel 2 en 2/1 van het koninklijk besluit van 17 juni 2004 betreffende de verklaring bij opname in een ziekenhuis;

2° de rubriek 6 "Diverse kosten" van bijlage 4 (Toelichting bij de opnameverklaring) bij het koninklijk besluit van 17 juni 2004 betreffende de verklaring bij opname in een ziekenhuis;

3° de rubriek 4.2 "Kosten voor eventuele bijkomende diensten en/of producten die u verbruikt" van bijlage 5 (Toelichting bij het document "opnameverklaring" bij opname in een psychiatrisch ziekenhuis) bij het koninklijk besluit van 17 juni 2004 betreffende de verklaring bij opname in een ziekenhuis;

4° de omzendbrief van 25 april 2017 betreffende nieuwe modellen opnameverklaring daghospitalisatie³.

De aanpassing van artikel 2 en 2/1 van het koninklijk besluit van 17 juni 2004 betreffende de verklaring bij opname in een ziekenhuis kan aangegrepen worden om de geïnformeerde toestemming van de patiënten voor mogelijke extra kamerkosten te versterken.

Gitta Vanpeborgh (Vooruit)
Karin Jiroflée (Vooruit)

³ Circulaire du 25 avril 2017 relative à la déclaration d'admission – nouveaux modèles de déclaration d'admission en hôpital de jour, consultable sur: https://www.health.belgium.be/sites/default/files/uploads/fields/fpshealth_theme_file/circulaire_declaration_admission_hop_jour.pdf

³ Omzendbrief van 25 april 2017 betreffende nieuwe modellen opnameverklaring daghospitalisatie, Raadpleegbaar op: https://www.health.belgium.be/sites/default/files/uploads/fields/fpshealth_theme_file/omzendbrief_opname_verklaring_daghosp.pdf

PROPOSITION DE LOI**Article 1er**

La présente loi règle une matière visée à l'article 74 de la Constitution.

Art. 2

L'article 97 de la loi coordonnée du 10 juillet 2008 sur les hôpitaux et autres établissements de soins est complété par un § 4 rédigé comme suit:

“§ 4. Pour le séjour en chambre individuelle, en chambre à deux lits ou en chambre commune, y compris en hospitalisation de jour, aucun montant ne peut être facturé au patient pour le confort et/ou l'aménagement de la chambre, à l'exception du supplément facturé conformément au § 1er.”

Art. 3

La présente loi entre en vigueur le 1er septembre 2024. Le Roi peut fixer une date d'entrée en vigueur antérieure à la date inscrite à l'alinéa 1er.

24 novembre 2023

WETSVOORSTEL**Artikel 1**

Deze wet regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 74 van de Grondwet.

Art. 2

Artikel 97 van de gecoördineerde wet van 10 juli 2008 op de ziekenhuizen en andere verzorgingsinrichtingen wordt aangevuld met een paragraaf 4, luidende:

“§ 4. Voor het verblijf in een individuele kamer, een tweepatiëntenkamer of een gemeenschappelijke kamer, met inbegrip van de daghospitalisatie, mag geen bedrag worden aangerekend ten laste van de patiënt voor het comfort en/of inrichting van de kamer, met uitzondering van een supplement aangerekend conform paragraaf 1.”

Art. 3

Deze wet treedt in werking op 1 september 2024. De Koning kan een datum van inwerkingtreding bepalen voorafgaand aan de datum vermeld in het eerste lid.

24 november 2023

Gitta Vanpeborgh (Vooruit)
Karin Jiroflée (Vooruit)